

İnsan ırkları bir ressamın paletindeki çeşitli renklerle boyanmış gibidir: kum sarısı, kızılımsı, koyu ve açık kahverengi, krem rengi, uçuk pembe. Derinin rengi, saçlar, vücut yapısı ve yüz ifadeleri bir ırktan ötekine o kadar değişmektedir ki bunu merak etmeyen insan yok gibidir. Neden Afrikalıların derisi koyu kahve rengi de Avrupalılarınki açık pembe. Neden Uzak Doğu'dakilerin gözleri çekik? Bir ırk acaba diğerlerinden daha önce mi doğdu? Eğer öyle ise bu ırk daha mı ileri, daha mı geri? Acaba karışmamış ırk diye birşey olabilir mi?

İrklar üzerindeki araştırmalar üç büyük sonuç verdi. Birincisi şu: İrklar arasında yalnız deri rengi, saç yapısı ve yüz ifadeleri açısından değil düzinelerle fark vardır. Bu fark kemiklerin biçiminden kulak kirinin kıvamına ve vücut kimyasına kadar değişir. İkinci sonuç: İnsanın evrimde başarılı oluşu büyük genetik (kalıtsal) farklar göstermesine bağlıdır. İlk atalarımız yeni bir çevreye göç ettiklerinde içlerinden hiç olmazsa bir bölümü farklı oluşları sayesinde o çevreye uyarak sağ kalabilmiştir. Üçüncü sonuç: Bir ırkı diğer ırklardan ayıracak kesin bulgular yoktur. Örneğin deri rengi ırkları ayıramaz. Evet, Büyük Sahra'nın güneyindeki Afrikalılar ve onların dünyaya dağılmış torunları koyu kahve renklidir. Fakat Hindistan'da antropolojistlerce beyaz ırktan sayılan milyonlarca insanın rengi Amerikan zencilerinden bile daha koyudur. Diğer yandan Kuzey Afrikada yaşayan birçok insan bir İspanyol, İtalyan veya Lübnanlıdan daha esmer değildir. Boy da önemlidir, örneğin cüce bir ırk olan Afrika Pigmi'leri siyah ırktan sayılmamaktadır. Fakat boy önemli ise uzun boylu Afrika Watusi'leri ile İskandinavyalılar aynı ırktan mı sayılacaktır?

Mongoloïd ırkın gözlerinde burna yakın bir deri kıvrımı (epikantik kıvrım) vardır, fakat Kızılderililerde böyle bir kıvrım yok diye onları Mongoloïd ırktan saymayacak mıyız? Saç rengi, göz rengi, saç biçimi, burun ve dudakların biçimi v.b. ırkları ayırt etmede hatta daha da önemsizdir.

Dünyanın en uzun boyluları arasında siyahlar da, beyazlar da ve ikisi ortası olanlar da vardır. Dünyanın siyah derilli insanlarında hem kıvrıkcık, hem düz hem de dalgalı saç rastlanır. Geniş burunlu ve kalın dudaklı olan insanlara hem beyaz, hem de siyah ırkta ve bunların ikisi arası olanlarda rastlanmaktadır. İrkları ilk sınıflayan 1735'de Carl von Linné oldu, dört ırk ayırt etti: Homo sapiens Africanus negrus (siyah Afrikalı), H. s. Americanus rubescens (Amerikalı kızılderilli), H. s. Asiaticus fuscusens (kahverengli Asyalı) ve H. s. Europaeus albescens (beyaz

IRKLAR

Avrupalı). Fakat Linné bu ırkları insanın farklı türleri saymakla yanıyordu. Tür deyince kendi aralarında birleşip kısır olmayan kuşaklar verilebilecek bireylerin topluluğu anlaşılır. Örneğin farklı türlerden oldukları içindir ki at ve merkepten doğan katır kısırdır; buna karşı bir çoban köpeği ile finodan doğan melez köpekler kısır değildir, demek ki bu ikisi aynı türdendir. Farklı insan ırklarından doğan melezler de kısır değildir, o halde insan ırkları aynı türdendir.

Linné'nin sınıflandırması bugün artık geçersizdir, çünkü bu 4 grubun dışında kalan pek çok insan bulunuyor:

- Güney Afrika Buşmenleri Mongoloïd (sarı) ile Negroid (siyah) arası.
- Güney Pasifik Negrito'ları Negroid'e benzer, fakat Afrikadan çok uzak.
- Japonya Ainu'ları çok kıllı olup Beyaz ırkı andırır.
- İskandinavya Lapon'ları hem Eskimo'ya, hem Avrupa'ya benzerler.
- Avustralya yerlileri Negroid'leri andırır, fakat çoğunun saçı kıvrıkcık değil düz veya dalgalı ve sarışın olarak doğuyorlar.
- Polinezyalılar birçok ırkın karışımı olup yapıları adadan adaya değişiyor.

1965'de ABD'li antropolojist Carleton Coon "Yaşayan İnsan İrkları" adlı kitabında 5 ana ırk ayırdı: Beyazlar (Kafkas), Mongollar (sarı), büyük Australoidler (Avustralya yerlileri) ve cüce Australoidler (Negrito'lar-Andaman Adası yerlileri v.b.), büyük Kongoidler (Afrika Negroid veya zencileri), ve cüce Kongoidler (Afrika Pigmi'leri), Kapoidler (Buşman ve Hottento'lar).

Bundan 35 000 yıl önce pre-Homo sapiens 5 farklı bölge ve zamanda Homo sapiens'e dö-

nüşmeye başladı ve en son beliren ırklar "en az uygar" oldu. M. Ö. 1500 yıllarında ırklar karışmaya başladı, çünkü beyaz Avrupalılar gemilerle dünyaya dağıldı, Afrika yerlileri ise köle olarak Amerikaya getirildi. Ancak bugün bu 5 ırkın bir-birlerinden ayrı geliştiği kabul edilmiyor, saf ırk diye birşeyin muhtemelen hiçbir zaman olmadığı, ırkların ta başından beri karıştıkları düşünülüyor.

İrkların karışması insanlığın lehine olmuştur, çünkü ana bir genetik kuralı vardır: aynı tip canlıların kendi aralarında çiftleşmeleri kaliteyi bozar (örneğin akraba evlilikleri), farklı tiplerin çaprazlaşması ise üstün bireyler verir, bu olaya "melezlerin gücü" denmektedir. İnsanların farklı oluşları genetik olarak karışmaları sonucudur. Farklı oluş insanlara kuvvet ve elastikiyet kazandırmıştır. Bilindiği gibi evrimde ilk safha yumurtalık veya erbezlerinde bir gen'in değişmesidir (mutasyon), bu değişme kalıtsal olarak kuşaklara geçer. İkinci safha doğal ayıklanmadır (natürel seleksiyon): ortama en iyi uyan türler ve ırklar hayatta kalır, diğerleri elenir.

Deri rengi Avrupada Kuzeyden Güneye gidildikçe koyulaşır; İsveçlilerin sarışın, İspanyolların esmer oluşu gibi. Kuzey Afrıkada deri rengi koyulaşmaya devam eder, rengin koyuluğu Ekvator'a kadar giderek artar. Asyada da kuzeyde sarışınlar bulunur, güneye gittikçe renk koyulaşır ve Hindistanda Afrika zencileri kadar siyah insanlara rastlanır. Kuzeydekilerin sarışın, Ekvatordakilerin siyah renkli oluşu güneş ışınlarının derideki melanin pigmentini (boyasını) artırması ile ilgilidir. Derisinde fazla melanin bulunan siyah ırk deri kanserine az tutulur, çünkü ultraviyole Melanin, ışınları emerek zararlarını azaltır. Buna karşı sarışın Kuzeylilerde ve Ekvator'

da doğan albino'larda (derisinde siyah melanin boyası hiç olmayanlar) deri kanseri siktir. Kuzeyde doğan esmer derili bebeklerde D vitamini eksikliğine bağlı bir kemik hastalığı olan raşitizm siktir, çünkü derideki boya D vitamini oluşması için gerekli ultraviyole ışınları tutar. Tropikler ise çok güneşli olduğundan raşitizme rastlanmaz. Bir de Kore Savaşında zencilerin çok daha kolay dondukları gösterildi. 2. Dünya Savaşında da esmer Norveçlilerin sarışın Norveçlilerden biraz daha sık dondukları gözlenmiştir.

Siyah ırkda gözün rengini veren tabakada (iris) ve ağı tabakada daha fazla pigment bulunur, bu gibi gözler kırmızı rengi çok iyi görmezler, buna karşı kuzey Avrupalılar gözleri açık renk olduğundan kırmızı ışığı iyi görürler. Kuzey Avrupada gözlerin açık renkli oluşu orada şafakların uzun sürüşüne ve mağaralarda aydınlanmak için ateş yakılmasına bağlanmaktadır.

IRKLAR VE HASTALIKLAR

Afrika zencilerinde bir çeşit kansızlık (orak hücreli kansızlık) sık görülür, kandaki alyuvarlar orak biçimindedir, bu hastaların alyuvarlarında hemoglobin S denilen anormal bir kırmızı boya bulunur. Fakat hemoglobin S bulunuşu bu gibi hastaları sıtmaya dirençli kılmaktadır.

Tay-Sachs hastalığı yeni doğmuş bebeklerde körlük ve zeka geriliği yapan kalıtsal bir hastalıktır, en sık Doğu Avrupa Yahudilerinde görülür. Paget hastalığı denen kemik hastalığı İngilizlerde siktir. Akıl dışının abseleşmesi Asya ve Avrupalılarda siktir, Afrıkada görülmez. Küçük çocuklar laktaz mayası (enzimi) yapabildiğinden sütü iyi sindirir, erişkinlerin laktozu sindirmesi ise ırka bağlı bir özelliktir. Mongol ve siyah ırkların % 90'ı erişkin hayatta laktozu sindiremez ve süt içince çok hastalanır. Afrika ve Asya çobanları çok az süt içer, daha çok laktozun parçalandığı yoğurt veya peynir yerler. Beyaz ırktan olanların % 90'ı ise süt şekeri laktozu rahatça sindirebilir. Amerika kızıldelilerinde kesici dişler toprak küreği biçimindedir, beyaz ırkda buna rastlanmaz. Kızıldelilerin ve Kuzey Asyalıların alt 2. azı dişlerinde 5 çıkıntı vardır, Avrupalılarda ve Güney Asyalılarda ise 4 çıkıntı bulunur (Bu, Kızıldelilerin Bering boğazından Amerikaya geçmiş Asyalılar olduğunu gösteren bir kanıttır). Kuzey Amerika Eskimolarında kuzey Asyalılar gibi üst 3. azı dişi kazık biçimindedir. Güney Asyalıların dişlerinin Kuzey'e göre daha düz olması çok bitkisel besin almaları ile ilgilidir, dişin düz oluşu bitkisel şekerlerin diş yüzeyindeki çukurlarda birikerek diş çürüğü yapışını önler.

Navajo kızılderilileri Eskimo'lar gibi Asya'dan gelmiştir. 12 000 yıl önce bazı Mongollar Bering boğazındaki 56 millik doğal kara köprüsünü geçerek Amerika kıtasına geldi.

Kızılderillilerin dişleri Asya halklarının dişlerine benzer (yukarıda)

İLK İNSANLAR

İlk insanlar koyu kahverengi derili idi, çünkü ilk insanların (Homo erectus) tropik Afrikada 1.5 milyon yıl önce görüldüğü biliniyor. Homo erectus 750 000 yıl önce Avrupa ve Asya'ya dağıldı. Avrupa ve Asya'ya geçmiş Homo erectus'ların deri rengi açıldı, böylece beyaz ve Mongoloid ırklar doğdu. Homo sapiens 250 000 - 500 000 yıl önce belirmeye başladı. İlk Homo sapiens'ler muhtemelen koyu renkli idi, Kuzey Avrupa'ya göç ettikçe renkleri açıldı veya bunun aksı oldu: Kuzeyde beyaz Homo erectus'lardan doğan beyaz Homo sapiens'ler güneye göç etti ve deri renkleri karardı. Kızılderillilerin kızılımsı deri renkleri kızıl bir pigmente bağlı olmayıp sarışın insanların yıllarca güneşde yanması sonucu oluşmuştur.

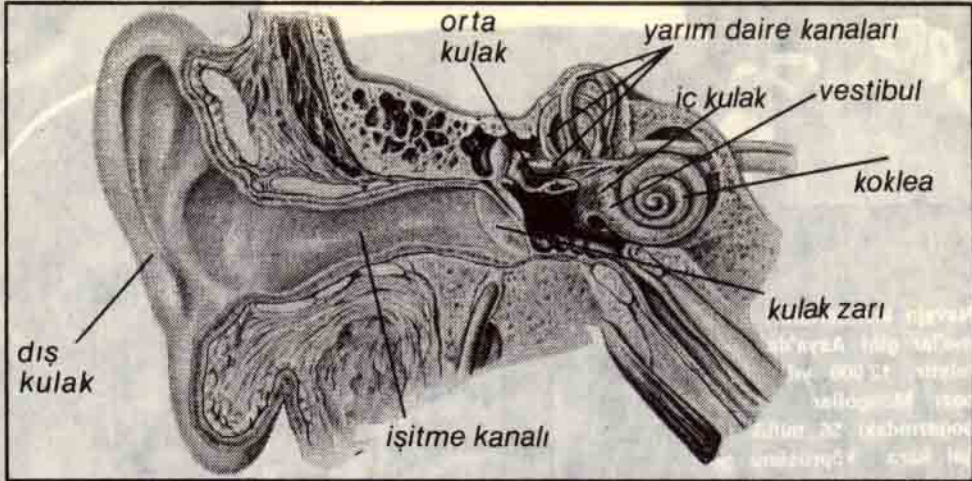
BURUN BİÇİMİ

Soğuk ve kuru iklim insanlarında burun, sıcak ve nemli iklimlere göre daha sivri ve uzundur, burun bu şekilde yüzeyini genişleterek havayı daha iyi ısıtır ve nemlendirir. Beyazların burnu siyahlara ve mongoloidlere göre daha uzun ve sivridir. Kuzeyin insanlarında tropiklere göre kol, bacak ve gövde daha kısadır, bunlar arasında tıknazlara daha çok rastlanır (Eskimolar

gibi). Vücut biçiminin küreye yaklaşması ile ısı kaybı azaltılmış olur. Bunun aksine ısı kaybını kolaylaştırdığı için Afrikalıların çoğu ince ve uzun kol ve bacaklara sahiptir. Afrikalıların kıvrıkcık saçları dalgalı veya düz saçlara göre daha az ısı geçirir, çünkü siyah ve kıvrıkcık saçlar güneş ışınlarını iyice emerek ısıya çevirir ve bu ısı havaya dağılır. Arktik hayvanlarının beyaz kürkü aslında saydamdır, ışınlar hayvanın derialtı yağında toplanarak ısıya dönüşür. Mongoloidlerin gözlerinde neden bir deri kıvrımı (epikantus) olduğu ve yüzlerinin neden yassı olduğu açıklanamamıştır. Zencilerin dudakları neden kalındır? Beyaz ırkta yaşlıların neden çok daha sık olarak saçları dökülür ve tepesi açılır? Bushmen'lerin 40 yaşını geçince derisi neden öyle buruşur? Zencilerin derisi neden buruşmaz? Bazı Güney Amerika kızılderillilerinin erkeklik organı neden mavidir? Hottentot kadınlarının kalçaları niye öyle kocamandır?

Bunların yanıtı bilinmiyor.

Kulak kiri: İki çeşit kulak kirine rastlanıyor. Yaş-yapışkan ve kuru-gevrek. Bu ikinci tipe Kuzey Çinde % 98, Amerika beyazlarında % 16, Amerika zencilerinde % 7 oranında rastlanıyor. Apokrin ter bezleri: Bu bezler her insana kendine özgü bir koku verir, köpekler insanı bu kokudan

SALLANAN BEBEKLER DAHA İYİ BÜYÜYÖRLER

Annelerin sallama dedikleri bu işe bilim adamları vestibular uyarı adını veriyorlar. Anneler milyonlarca yıldan beri bebeklerini sallıyorlar ama bilim adamları bu konuyla ilgilenmeye daha yeni başladılar. Her iki taraf, sallamanın bebeği sakinleştirdiğini biliyorlar fakat bilim adamları, bunun, bebeğin gelişimine çok yardımcı olduğunu daha yeni anlamaya başladılar.

Araştırmalar, iç kulaktaki vestibular sistemin parçaları olan organları düzenli olarak uyaran çocukların, daha hızlı geliştiklerini gösterdiler. Normal bebekler her gün 10 dakika kadar, yavaş yavaş dönmekte olan bir sandalyede tutuluyor, böylelikle vestibular uyarı almaları sağlanıyordu. Sonunda, bu bebeklerde, reflekslerin ve motor kabiliyetlerin, uyarı

almayan normal bebeklerden daha hızlı bir şekilde geliştiği görüldü. Aşırı aktif (hyperactive), devamlı hayal gören (autistic) ve yeteneksiz çocukların vestibular sistemlerinde bazı fiziksel bozukluklara rastlandı. Yapılan çalışmalar, beyin felçleri olan, mongoloid ve bu tip çocukların, vestibular uyarı ile daha iyi gelişebileceklerini de ortaya çıkarttı.

Vestibul, koklea ve yarım daire kanalları arasında kalan bir organdır. Kemik yapısı içinde içleri sıvı ve ince partiküllerle dolu iki kese bulunur. Hareket edince, partiküller kesenin iç yüzüne doğru gider ve beyine sinyal götürecektir olan sinirler uyarılır. Bunlar hareketin anlaşılması için gereklidir.

Science Digest'ten
Çeviren : M. Turan AKAY

tanır. Beyazlarda bu bezler koltukaltı, üreme organları ve anüs civarında iken zencilerde göğüs ve karında da bulunur (zencilerin kendine özgü kokusu). Sarı ırktan olanlarda apokrin ter bezleri yoktur. Kuzey Avrupalılar vücudu en çok kokanlar arasındadır. Japonların vücudu hemen hiç kokmaz.

Kan grupları: Kızılderililerde O grubu çok sıktır (bazı yerlerde % 100). Batı Kanada ve Avustralya yerlilerinde A grubu, K. Hindistan, Asya ve B. Afrikada B gurubu en sıktır. Tat:

Feniltiokarbamid denen maddenin tadını alma oranı ırka göre değişmektedir: Zencilerin % 90-97 si, sarı ırkın % 83-100 ü ve beyaz ırkdakilerin % 60-80 i bu tadı duyar.

İdrar: Asyalılar ve Kızılderililerin idrarında betamino-izobutirik asit miktarı yüksek, Avrupalılarda ise düşüktür.

Irklar hakkındaki en yeni bilgileri böylece derlemiştir oluyoruz. Sözümlü şöyle bitirelim: İnsanlar farklı olsa da insanlık aynı kalacaktır. Sciences & Avenir'den Çev: Dr. Seçluk ALSAN